

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.

Pe jumătate an 14.— „

Pe 3 luni . . . 7.— „

Pe o lună . . . 2.40 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . 40.— franci.

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr. 1/aINSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Anglia.

Arad, 15 Octombrie.

Diabolus rotae, urzitorul răului, se zice, este Anglia. Fără asentimentul Englezilor, nici Rusia, nici Francezii n'ar fi îndrăznit să ia apărarea Serbiei încercându-și norocul față cu puterea militară formidabilă a Germaniei. Isvorul conflictului universal de azi la aparență este chestia orientală. Cel ce privește însă lucrurile din perspectivă istorică va trebui, fără îndoială, să recunoască adevărul, că motorul veritabil al cataclismului îl constituie conflictul de interese existențiale între Englezi și Germani. Acest conflict de interese însă nu se reduce la antagonisme naționale proprii între cele două popoare ori la aspirații de expansiune teritorială într-o parte ori în alta și esențial nu se reduce nici la problema colonială, cum s'ar crede. Isvorul adevărat al conflictului mondial este a se căuta în acea „terrea necessitas”, care indică criteriul legii firești a dezvoltării organismelor vii. Dacă organismul are putere de viață, atunci puterea vieții înlătură din calea ei orice piedecă a dezvoltării sale. Organism viu este genul omenesc și puterea vieții lui fără îndoială va trece peste orice impediment firesc ori artificial. Știința sociologică se află încă în fașe, totuși ea și până acum a isbit să stabilească adevărul, că progresul genului omenesc se face treptat după legi proprii, cari stăpânesc toate și pe cari nime, nici o împotrivire, nu le poate desființa.

Știința sociologică ori mai bine zis filosofia istoriei întemeiată pe rezultatele sociologiei a constatat, că dezvoltarea geniului

omenesc la anumite stațiuni ale progresului său condiționează validitatea unor anumite principii, a căror încătușare ori lipsă ar constitui impedimentul dezvoltării. Fără desființarea sclavagiului ar fi fost o imposibilitate confirmarea creștinătății și îndulcirea mihoanelor de suflete prin roadele culturii creștinești. Libertatea confesională a trebuit consacrată prin sângele vărsat în cursul unui îngrozitor războiu de 30 de ani, căci lipsa acelei libertăți constituise o piedecă în dezvoltarea omenirii. Înlăturarea feudalismului a trebuit făcută prin incendiul înfricos, ce a fost revoluțiunea franceză, căci ființa feudalismului făcea imposibilă fericirea omenescă pe o treaptă mai înaltă a dezvoltării. Dezvoltarea omenirii a ajuns acum la acea treaptă, de unde nu poate pași mai departe fără validitatea principiului național. Validitatea principiului național condiționează însă înainte de toate absoluta libertate a comunicației universale. Teza aceasta este temeinic dovedită în studiile cele mai proaspete din domeniul sociologiei.

Aci se află isvorul conflictului. Lupta se dă pentru libertatea comunicației universale, care este cea dintâi condiție a libertății naționale, după cum libertatea confesională avusese ca urmare desființarea iobăgiei. Azi Anglia este stăpâna comunicației în univers. Lupta se dă însă pentru libertatea acestei comunicații. Scriitorul acestor rânduri nu este profet și nici nu-și asumă dreptul la profetii. Nu știu deci unde va fi învingerea. Anglia va învinge, ori va fi învinsă, principiul libertății absolute a comunicației universale trebuie să învingă, fiindcă lipsa acelei libertăți constituie o piedecă a dezvoltării omenesci.

Mărirea Angliei este o urmare prea firească a faptului, că ea la ocaziunea dată a avut norocul să reprezinte progresul omenirii față de împiedecătorii lui. Libertatea confesională ajunsese să fie o condiție sine qua non a dezvoltării omenesci. Progresul omenirii se face însă numai prin luptă. Și libertatea confesională a trebuit să se elupte. Pe la sfârșitul veacului al XVI-lea toți inamicii libertății confesionale se adunaseră în jurul lui Filip II, regele mare al Spaniei, în împărăția căruia „soarele vecinic nu apunea”. Acest monarh, posomorit și aspru își pusese în gând să impună din nou legea catolică Europei apusene și să-și câștige egemonia lumii prin biserica catolică.

Anglia însă apăra libertatea confesională. Conflictele principale, în istorie, foarte naturale se concretizează prin interese trecătoare, prin oameni cu virtuțile și patimile lor. Opresorii libertății confesionale își aflaseră unealtă oarbă în frumoasa regină a Scoției, Maria Stuart, care persecutată de protestanții scoțieni fugise în Anglia. În Anglia domnia atunci „regina fecioară” Elisaveta. Dar Filip II, papa și toată lumea catolică zicea, că Elisaveta nu are drept la tronul Angliei, ci acest drept îl are Maria Stuart, nepoata lui Henric VII Tudor. În concret stătea față 'n față Elisaveta și Maria, în principiu însă stătea față 'n față: absolutismul catolic și protestantismul, ori mai bine zis libertatea confesională.

În anul 1587 însă capul frumoasei Maria Stuart căzu sub barda călăului și atunci Filip II își hotărî gândul. El dete porunci să se adune o oaste, cum n'a mai fost. Vre-o 150 de corăbii cu aproape 2500 tunuri și peste

Eroul dela Manilova*).

Sus pe culmea Manilovei stau volnici din Caucaz
Puși aci din vola sorții prin al țarului ucaz.
În zăpada înghețată și-au săpat adânci tranșee,
Iar pe coasta ce se 'nclină, și-ar putea ușor s'o lee
Cel dușman care-l pândeste, și-a făcut îngrădituri
Nu la vola întâmplării, ci cu multe-apucături
Împletind din sârmă groasă și cu colți de lup dințată
Pânză de palanjen deasă nimenea să n'o străbat.
Cu această pază bună el se cred ne 'nvins de nime.
Cine-ar și putea străbate pân' la el pe înălțime?
Cine și-a urit viața? Cine și-ar da trupul pradă
Gloanțelor? O, gând de groază!...

Zlău a 'nceput să scadă

Și pe valea Manilovei, în desșul de brădet,
Vine seara, vine noaptea, liniștite.... Lin, încet
Trec acum tăcute umbre dintr'un loc în celalalt
Ducând veste la compânii să stea gata de asalt.
Zingănitul surd de arme face brazil să tresară
Pătrunzându-se de groază ce-or avea să vadă iară
Colonelul și maiorul stau la sît cu căpitanii,
Ofițerii cel mai tineri ispitesc ce fac dușmanii.

Știrile ce vin sunt bune. Se dă ordin de plecare
Și în fruntea tuturor merge-un căpitan călare.
Cum îl simt feciorii 'n frunte calcă mai vioiu pământul,
Sub comanda lui le crește și curajul și avântul.
Prin zăpada nebătută ei își fac cu greu părțile

* În amintirea eroului căpitan Valeriu Moga și a vitejilor săi tovarăși de luptă din reg. de inf. nr. 85.

Și zdrobiți de oboseală ies târziu la răspântie,
Căpitanul de călare mângăie cu o privire
De lubre părintească încercata lui oștre.
Roibu fumegând îl poartă par'car fi Mihalu Vițeazul
Când la dreapta când la stânga nestîind ce e răgazul.
Când aleargă către frunte de odată sare 'n sus,
Storăe sălbatec — cade de-un plumb dușman răpus.

Toată oastea se 'nfoară, dar răsulă ușorată
Când își vede căpitanul neatins. — Toți știu îndată
Că dușmanul îl simțise; și cu ultima storțare
Fac asaltul c'o putere și așa înverșunare
Încât ploaia cea de gloanțe poate numai să-l rărească
Dar nici oum nu e în stare să-l respingă, să-l oprească.
Colții cel de lup din sârmă rup din carne, creapă oase
Și mai crunt și mai sălbatec decât fiarele hidoase
Dar feciorii nu se lasă, înainte dau năvală
Indemnați de căpitanul, care-l a oștrei fală.

Ingrădirile de sârmă au fost toate sfărâmate
Și vitejii de pe culme sunt luați acum din spate.
Trag al noștri, trag dușmanii; când se gată plumbu 'n
Ipușcă
Sar la piept și ca zăvozii cel turbați cu dinții mușcă.
„Boje Tar! s'aude 'n șanțuri strigătul de disperare,
„Să trăiască împăratul!” strigă-al noștri și mai tare.
Căpitanul Moga saltă cu stindardul cel crălesc,
Iar sergentul Părcălabă pune unul românesc.

Căpitanul și sergentul, ciurulii de gloanțe, mor,
Pe când soarele răsare dinspre Vârful cel cu dor.

ION BĂILA.

Ioan M. Moldovanu ca polemist.

Pe cât de simplu, original și lipsit de orice
pretenții era canonicul „Moldovănuț” în înfă-
țișarea sa și în toate manifestațiunile vieții sale
ca unul care „s'a ferit în toată viața de pompă”,
— tot atât de simplu și original apare și din
scrisul său. N'a scris mult, căci indeletniciri de
altă natură, mai practică, l'au preocupat în
mod statornic. Dar nu s'a silit niciodată să-și
împodobească stilul, ci l'a lăsat așa simplu și
nemăiestrit, după cum și l'a însușit dela popo-
rul, din sinul căruia s'a ridicat. Doar expresiu-
nile latinești și ortografia dificilă a lui Cipariu
dacă alterează în stilul lui Moldovănuț graiul
neaos popular.

Incolo, după cum nealterat a rămas sufle-
tul aprig de țaran sub reverenda de canonic,
tot așa neatinsă a rămas și sănătoasa cuget-
tare țărănească, sub învâlișul ortografiei ci-
pariene.

Agerimea cugetării lui și interesantele în-
torsături ale graiului popular iasă bine la iveală
în câteva articole polemice, publicate de I. M.
Moldovanu în „Arhivul pentru filologie și isto-
rie” al lui Cipariu.

Aci a purtat „Moldovănuț” o polemie inte-
resantă și instructivă contra lui Titu Maiorescu,
accentuând lipsa de cunoștințe filologice a a-
cestuia și arătând că s'a pierdut „într'un la-
birint de neconsecințe ortografice, pe cari dsa
le botezase cu speciosul nume de sistem logic”.

20,000 luptători pleacă sub camanda principelui Medina Sidonia pe apele mării, ca să nimicească Anglia, iar în Țările-de-jos Alexandru de Parma pregătea o altă oștire și flotă de 30,000 ostași și peste 300 de corăbii. De pretutindeni alergau catolicii însuflețiți sub steagurile spaniole să meargă la lupta sfântă pentru credință.

Majestoașă și mare, dar greoaie prin galioanele sale cât lumea, se mișca superba flotilă spre țărmul Britaniei. Inșuș Filip o numise „neînvinsă armată”, *armada invincibile*. Ea era să croiască albia istoriei viitoare. Așa de sigur era Filip de învingere, încât trimise cu armada și pe poetul *Lope de Vega*, ca să vadă biruința și apoi să o preamărească în versuri neperitoare. Cu sufletul plin de griji își pregătise și Elisaveta poporul. Certele încetară, magnați și episcopi, nobili și cetățeni își încordară toate puterile. Regina avea vre-o 190 de corăbii cu 15,000 de marinari gata de luptă. Corăbiile engleze însă erau mici și partea cea mai mare făcute numai pentru comerț, cum vor putea sta în fața galioanelor îngrozitoare ale regelui spaniol?

Puternica flota a lui Filip ajunsese în fața Angliei. Se aștepta numai sosirea lui Alexandru de Parma. Dar Alexandru nu mai sosia. Ca un lanț îl țineau răsculații legat de pământul Țărilor-de-jos. Și până aci în mai multe mici hărțuiri corăbioarele Englezilor, iuți și ușoare, făcuseră multă stricăciune armădiei. În frunte cu amiralul *Howard* luptau vitejește. În 28 Iulie „armada” stătea ancorată în jos de Dünkirchen. Noaptea, Englezii trimiseră între galioanele spaniole corăbii incendiare, cari pe la mijlocul nopții aprinseră mai multe dintre ele. Se ridicase vântul, începuse furtuna. Dimineața corăbiile armădiei erau risipite pe mare, bătute de furtună. Voiși se năpustesc Englezii asupra lor și când amurgul își aruncă vălul pe mare 4000 de Spanioli erau morți, câtă vreme Englezii abia pierdură 60 de viteji. Tremurând de frică își făcu *Medina Sidonia* raportul către rege. „Fi cu inimă, principe, eu te-am trimis împotriva oamenilor, nu în contra furtune-

lor”, — îi zise Filip, dar inima lui numai Dumnezeu o știa. În bisericile Angliei însă se ridicau rugăciuni de mulțumire și pe monedele de pe atunci poți oți și până astăzi lauda Domnului: „Afflavit Deus et dissipati sunt” — Domnul a suflat și ei s’au risipit. Iar pe alte monede era tipărită cea mai mușcătoare hulă a veacului, o corabie care fuge de furtună și în jurul ei cuvintele: venit, vidit, fugit — a venit, a văzut, a fugit, clasică parodie a raportului lui Caesar: „veni, vidi, vici”.

Libertatea religioasă a rămas învingătoare în apusul Europei, războiul de 30 de ani a consacrat această libertate și în centrul continentului nostru. Principiul învingător a înălțat însă Anglia la mărime nevisată. Ea a rămas stăpâna mărilor și albiina oceanelor. De atunci până astăzi o singură dată a fost în primejdie această mărime: prin *Napoleon*. Marele corsican înghetase blocul continental împotriva Angliei atotputernice. Dar și atunci Rusia i-a sărit Angliei într’ajutor. Cel mai mare generalisim al lumii a fost înfrânt prin stepele sarmatice și în 18 Iunie 1815, acum tocmai o sută de ani, la Waterloo, armatele engleze și cele prusiace sub *Wellington* și *Blücher* nimiciră restul de putere al corsicanului. De atunci se înalță cu pași gigantici statul Prusiei. Statul acesta a unit Germania și poporul german a ajuns să nu mai încapă în patria sa. Ii trebuie mișcarea liberă, ca să poată ajunge măsura energiilor sale nevisate de oameni. Astfel interesele existenționale ale acestui popor se identifică cu interesul principal al libertății comunicațiunii universale, care este condiția de căpetenie a libertății naționale.

Anglia promite că terminând războiul ea însăși va garanta libertatea comunicației universale. Fie însă victoria armelor pe oricare parte, *progresul omenirii nu va suferi nici un impediment și învingerea definitivă va fi în acea tabără, care servește principiul libertății.*

Impătrita înțelegere și Grecia.

„Le faits seuls important en Orient”.

Până de curând puterile Ententei abia au crezut în posibilitatea unei ofensive germano-austro-ungare la Dunăre, o trăgeau la indolală și s’a risipit multă zeflemea la adresa adversarilor. În fața faptelor însă ultimă, exasperarea chiar și-a ajuns culmea, pentru că forțele armate germano-austro-ungare nu pot fi egalele numerice în timp scurt. Înțelegem astfel de ce „*Le Temps*” de pildă, condamnă politica negocierilor în Orient și face recriminări Ententei că n’a urmat din cap de loc o politică a faptelor. Ca să se evedenteze cât este de mare exasperarea Ententei traducem din primarticolele lui „*Le Temps*” dela 7 și 8 Octomvrie:

Autoritățile grecești, în comun acord cu ofițerii francezi și englezi, au luat toate dispozițiile necesare atât pentru debarcarea trupelor cât și pentru transportarea lor spre Serbia. Înțelegerea dintre rege și Venizelos părea completă și în ajunul debarcării, în timp ce Salonicul se pregătea să primiască corpul expediționar, regele Constantin a primit pe ministrul nostru la Atena. Evitând, în această audiență, orice aluzie la măsurile pe cari le cunoștea însă ținea oficial să le ignoreze, regele părea că confirmă asentimentul ce și-l dase, în urma căruia se explică amicala colaborare a autorităților grecești și ofițerilor aliați pentru a prepara operațiile de debarcării.

Regele Constantin a acceptat să ușureze trecerea forțelor trimise de noi aliaților Greci, cari sunt și ai noștri. Dispozițiile militare luate nu puteau să vizeze decât Bulgaria, și un atac al trupelor regelui Ferdinand contra Serbiei obliga Grecia să intervină, fiind amenințată de o iremediabilă catastrofă. D. Venizelos înaintea camerei a tras consecințele logice ale situației cu claritatea și franchețea ce-i caracterizează geniul. El a dovedit că zdrobirea Serbiei va însemna și zdrobirea Greciei și în același timp el n’a disimulat că dacă Bulgaria va fi aliata Turciei, ea va fi instrumentul Germaniei și Austro-Ungariei.

Teama de Germania și de Wilhelm al II-lea a determinat pe suveran să retireze. Încă odată regele Constantin ia opoziție față de sentimentul majorității parlamentare. Ultimele alegeri au demonstrat că poporul elinesc aprobă politica omului de stat căruia regatul îi datorează dublarea teritoriului său. Constantin, suveran constituțional, care a chemat la putere pe cel dorit de națiune se separă de el din același motiv care a provocat ruptura acum opt luni. Acest diferend poate avea pentru Grecia consecințe considerabile, însă el nu va împiedeca expediția în Macedonia, care este pe cale să se execute.

Titu Maiorescu a răspuns lui I. M. Moldovanu în „Convorbiri literare” din 1 Septemvrie 1869, însă cu oarecare mânie spunând că nu poate sta de vorbă pentru că cel ce scrie așa (ca Moldovanu) „a pierdut dreptul la o discuțiune cuviincioasă”, se mărginește deci a-i admira „lipsa de generozitate”. Față de observările acestea scrie Moldovanu: „...și mie-mi caută să admir purcederea dlui Maiorescu, când de una parte recunoaște existența argumentelor ad rem în critica ce i-am făcut, — și apoi totuși deneagă orice retundere, numai și numai pentru pretensele atingeri necuvenite, ce i s’ar fi făcut din parte-ne”. De încheiere constată cu bucurie „scăimbarea, ce s’a întâmplat în urma criticărilor domnului Maiorescu. Dsa în criticile sale analizate și de noi în Arhivă defaimă tot și chiar dreptățile noastre o numea vitioasă. Azi d. Maiorescu nu mai defaimă tot, ce numai nu poate lauda tot. Aesta e intru a-deveru un mare câștig într-unu tempu asia scurtu”...¹⁾

În același număr din *Arhiv* publică Moldovanu și un articol polemic contra istoricului german *Wattenbach*, care după ce se învârtise câtva timp prin cercurile Sasilor din Ardeal, își permise a ținea în Heidelberg o conferință, în care vorbi în termeni revoltător de injuriosi despre Românii ardeleni. Imediat un elev al lui *Wattenbach*, studentul I. Bechnitz din Sibiu protestă pe cale ziaristică contra...

siunilor injurioase: *Brandstifter* și *Diebsbande*. I. M. Moldovanu înregistrând cazul acesta scrie, între altele: „Nece un popor din lume nu a stat nece sta numai din răi; ci în toate popoarele, ce au custatu pre facia pământului s’au datu și individi de celi buni. Vorbesce ceneva de *poporu de hoti și tetunari*: acela plesnesce a-deveru facticu, insulta omenimea întreagă si-si bate joc de chemarea și nesuința ei spre vertute... Se luam chiar Sabiniulu, că d. *Wattenbach* după mărturisirea sa a petrecut în Sabiniu, prein urmare ar fi se-lu cunoască, — se luam Sabiniulu, că pre acolea se incurcă doară celi mai multi bani sasesci, prein urmare materia pentru hotie se afla — se luam cetatea aceasta si giurul ei, ca „hotii și tetunarii” a-deca romanii pre aci sunt în abundenția.

„Sabiniulu este pretoriul unui tîenutu cu vre-o 80.000 locuitori. Dentre acesti-a la 50.000 sunt romani, si numai la 30.000 sasi, adeca romanii la numeru sunt mai pre de doue ori căti sasii.

„De aci ar’ urma, ca Sabiniulu se aiba lipsa celu pucinu de atâte închisori publice, pre câte casarme are; ar’ urma ca închisorile acele totu de-a una se gema de inquisiti și sententiati.

Si cum se intempla în realitate? Eca cumu. Sabiniulu are una închisore angusta la casa svatului! si minunea minunilor... se intempla si aceea, de închisorea aceasta sta cu totul gola neavendu în senulu seu nece unu singuru prevenitu!

Asia este, în temporele mai dein coce amblandu prein Sabiniu, de repetite ori am veditu la casa svatului fluturandu una flamura alba, în semnu, ca intrinsa nu se afla nece unu sufletu prevenitu pentru peccatele sale.

Se fia romanii numai a suta parte asia stricati, precumu-i infacisia d. W., fire-ar cu potentia una întemplan, ca si acesta?...

„...Inse aci nu voliu vorbi cu cuventele mele; pentruca se preveniu orice prepusu de partialitate, voliu cita cuventele unui germanu, ale capitanului *Sulzer*, carele vorbindu despre purtarea sasilor facia cu romanii din fondulu regescu dice: „*Nichts ist Gemeineres*, als bei den *Rechtshändeln zu hören, dass dieser oder jener Recht behalten müsse, weil sein Gegner ja nichts anders, als ein Bloch d. i. Walache, wäre*”²⁾.

Acum deca unu omu, carele nece pre de parte nu este preocupatu în favoarea romanilor, din contra scrie despre dinsii cu despretiu, — deca unu omu ca *Sulzer*, carele pre sasi numai câtu nu-i porta în sinu — deca unu omu ca acesta se vede costrinsu a o marturisi, ca sasii-su domniti de credentia: *Cauta* se castigu procesulu, pentru ca contrariulu meu nu e alta decâtu un romanu: ce va dice istoriculu nepartiale despre toate causele și imprejurările acele, cari vor fi conlucratu ca sasii în decursulu temporeloru se castige atâte procese nedrepte asupra romanilor, în câtu la eli s’a facutu de

¹⁾ Archiv pag. 621.

²⁾ *Gesch. des transalp. Daciens*. Wien, 1781, II. f. 14.

Regele Greciei poate să înlătore pe ministrul său. Această hotărîre nu atinge cât de puțin asentimentul pe care țara și autoritățile l-au dat debarcării noastre prin o atitudine și o colaborație, cari pun în lumină întreaga semnificație a protestului de ordin juridic, care a precedat acest concurs efectiv. Și noi ne continuăm drumul spre Serbia. Aceasta este esențialul, căci, încă odată, evenimentele dovedesc că *numai faptele au importanță în Orient*. Acțiunea începută trebuie să fie continuată cu promptitudine și cu forțele necesare pentru reușită. Aceasta este condiția că criza ce izbucnește în întreaga peninsula balcanică se va sfârși în favorul nostru.

Grecia părăsește direcția, pe care d. Venizelos cu asentimentul națiunii voia să i-o impună. Regele refuză să o urmeze. Evenimentul a provocat mai mult emoție decât surpriză. Nu pot fi trecute cu vederea intrigile de după culise cari au contribuit la divergențele de păreri între regele și Venizelos. Se credea totuși că amenințarea bulgară a isbutit un acord între suveran și președintele consiliului. Însă numai la aparență. Mobilizarea și imputernicirea dată contingentelor franceze și engleze de a debarca păreau manifestațiile exterioare ale unei singure politici, însă aceste acte nu porcedeau dintr-o concepție identică a îndatoririlor actuale. Ele n'aveau aceeași semnificație pentru coroană și cabinet. D. Venizelos voia să imprăstie orice echivoc și și-a mărturisit cu toată francheta păreriile sale asupra datoriei pe cari le impune Greciei tratatul de alianță, fără să disimuleze nici una din consecințele cari puteau să rezulte. Președintele consiliului se declară partizan al unei cooperări cu împătrita înțelegere. Regele nu acceptă programul desfășurat de d. Venizelos, cu toate că a fost aprobat de cameră. Situația este lămurită și dacă ne pricinuește decepții are avantajul de a nu ne lăsa nici o confuzie.

Regele Constantin crede că tratatul sârbo-grec ce poartă semnătura sa nu privește situația actuală. Alianța a fost făcută în vederea conflictelor în Balcani și nici una din stipulațiunile sale nu pune ipoteza unui războiu european. El a conchis că angajamentele luate nu corespund actualelor condiții și sunt în consecință fără viçoare. Această distincție specială i se părea de natură a justifica desaprobaria sa. Regele vrea să facă o politică de neutralitate și el va impune acest program noului cabinet, cu a cărui constituire a fost însărcinat d. Zaimis. Mobilizarea grecescă este privită de el ca o măsură de precauție. Grecia este în stare să și apere teritoriul de orice surpriză. Împotriva asigurărilor regelui Ferdinand și dlui Radoslavoff, el crede că este pus la adăpost față de un atac bulgar. Nu vrea să ajute Serbia și cu atât mai puțin să intre în războiu alături de împătrita înțelegere, când regele Constantin cheamă două-

zeci și trei de clase ale rezerviștilor sub arme. În conflictul european regele vrea să se mențină între cele două tabere și să nu rupă legăturile cu nici una. Viitorul poate să determine alegerea.

Divergențele mari cari separă pe suveran și ministrul său vor avea influință asupra orientării generale a politicii grecești. Însă dacă regele Constantin nu crede că prestigiul Greciei îl îndatorează să intervină în favoarea Serbiei, nu-i trece prin minte totuși să întrelase preparativele milenare, nici să suprimă ușurințele debarcării ce ni s'a acordat la Salonic.

Regele a ținut să protesteze împotriva trecerii peste teritoriul său a trupelor franco-engeleze, de frică să nu angajeze viitorul, însă nici o clipă n'a tradat intenția de a face ceva afară de această formalitate pentru a se opune trecerii noastre. Ministrul lucrărilor publice a plecat la fața locului pentru a lua măsurile de ușurare a debarcării soldaților noștri și transportarea lor în Serbia. Autoritățile civile și militare aveau ordinul de colaborare cu ofițerii noștri. Aceste dispoziții bune și concursuri n'au încetat să fie date și ieri. Generalii francezi au fost primiți de comandantul corpului al 3-lea al armatei la Salonic, generalul Moscopulos, în chipul cel mai cordial și afabil. Poporația continuă să ne trateze de amici și chiar, cum scrie *Patris*, de aliați.

Atitudinea regelui, a armatei, autorităților față de trupele noastre zădărnicește silințele germane de a asemăna debarcarea franco-engeleză la Salonic cu violarea neutralității belgiene sau luxemburgiene. Luxemburgul nu s'a plecat decât pentru că era pus în imposibilitate de a se apăra, și Belgia a opus năvălitorului cea mai eroică rezistență. Belgia a făcut apel la Franța și Anglia să-i garanteze neutralitatea contra puterilor cari își renegau iscălitura și violau neutralitatea pe care se angajaseră să o aperse. Grecia nu este protejată de nici un tratat de neutralitate permanentă și garantată. Ea este aliata țării în sprijinul căreia s'arim noi, și dacă guvernul din Atena a crezut de datorie să formuleze o protestare diplomatică împotriva trecerii noastre, ea este, totuși, aplicată să ni-o înlesnească prin o colaborație fără rezervă a tuturor organelor puterii și chiar a armatei însăși. Cu autorizația și consentimentul Greciei suntem noi la Salonic. De acord cu ea continuăm să utilizăm această bază de debarcare. Indignarea prefăcută a oficioaselor germane și austriece este de-o manoperă care nu va înșela pe nimeni.

Criza grecescă ne suprimă orice iluzie asupra participării armatei grecești în actuala stare de lucruri la operațiile, pe cari le întreprindem pentru a proteja Serbia și a împiedeca marșul Austro-Germanilor către Constantinopol. Însă guvernul nu va face nimic pentru a împiedeca acțiunea noastră. Poate regele crede că alianța

sa cu Serbia mai subsistă dacă clausele sunt nesocotite? Abținerea Greciei este penibilă când stăm să ne gândim asupra tradiționalelor simpatii pentru poporul elinesc. Însă noi vom acoperi acest deficit printr'un efort mai mare, și dușmanii noștri cari atât de sgomotos jubilează demisia dlui Venizelos, nu vor câștiga nimic.

Misteriosul Orient,

Ziarul „Steagul” din București, organ al partidului conservator, are articolul de mai jos în Nr.-ul său dela 29 Septemvrie v. (12 Octomvrie n.):

Încă nu se poate ști cu siguranță ce voește peninsula balcanică.

Bulgaria a mobilizat întreaga ei armată și nu se știe de ce a mobilizat. Grecia a răsturnat pe d. Venizelos și nimeni nu înțelege de ce l-a răsturnat.

De obicei când un stat porcedea la mobilizarea armatei sale scopul este întotdeauna bine definit: o armată se mobilizează pentru ca să se bată și anume ca să se bată cu cineva cunoscut. Cu Bulgaria lucrurile se petrec cu totul deosebit.

Bulgaria a mobilizat, dar șeful guvernului declară neîncetat că armata regatului nu are nici o însărcinare agresivă. Bulgaria este animată de cele mai bune intențiuni, Bulgaria nu va ataca nici pe Sârbi, nici pe Greci, nici pe Români, Bulgaria stat sărac, a mobilizat 400 mii de oameni și s'a osândit unor mari jertfe bănești pentru întreținerea armatei numai pentru ca să... nu atace pe nimeni.

Reprezentanții împătritei înțelegeri au părăsit Bulgaria, dar presa oficioasă și miniștrii declară că acești diplomați au făcut un pas greșit sau prea grăbit, fiindcă Bulgaria vrea să stea bine cu toată lumea, cu împătrita înțelegere ca și cu alianța germano-austro-ungară-turcă, cu Serbia ca și cu Grecia, cu Turcia ca și cu România.

Și pe când diplomații împătritei înțelegeri părăsesc Bulgaria, autoritățile bulgare îi conduc până la graniță cu toate onorurile ca pe niște buni prieteni.

Misterul este tot atât de nepătruns în Grecia.

În urma mobilizării armatei bulgare, guvernul dlui Venizelos a cerut regelui ca Grecia să mobilizeze și ea. Și decretul de mobilizare a apărut.

Dar pe când Grecii mobilizau, aliații Anglo-Francezii au început să debarce trupe la

proverbiu: cauta se castigu, pentru ca contrariul meu este romanu?

„Eca la ce resultatu ar fi esitu d. W., daca i-ar fi placutu a lucra ca scrietoriu nepartiale”^{*)}.

Tot în *Arhivul* (1870—1872) a publicat Moldovanu și critica sa asupra lucrării lui N. Popea: „*Vechia metropolie ortodoxă-română*”. În această „recensiune critică recunoștea, că „autorul *vechei Metropolii* face publicului nostru un serviciu prea bun culegându și asediandu la unu locu aceste lucrure imprasciate prein carti in parte prea rari și pentru aceea inaccesibili”. De altă parte însă îl invinuia pe autor, că nu a citat destul de exact titlul și pagina cărților, din cari a luat știrile și documentele istorice, că nu le-a cernut pe acestea cu destul simț critic și că în genere pentru istoria bisericească dinainte de 1848 nu aduce știri nouă, cari n'ar fi fost cunoscute din alte publicațiuni.

În broșura sa intitulată „*Contracritica*” (Si-biiu 1873) N. Popea respinge observările lui M. spunând că n'a aflat de lipsă a cita peste tot locul titlul cărților lui Șincai, Maior etc. fiindcă le presupunea cunoscute din partea publicului cetitor, iar în special la interpretarea unui document din 1479 a cugetat că e „superfluu a mai

repeți în *vechia Metropolie* aceea ce Petru Maior ne spune” în *Istoria bisericească a Românilor*.

La aceasta reflectează M.: „Mare aberațiune! *Istoria baser.* a lui P. Maioru fuse confiscata indata dupa aparitiunea sa, apoi *prea pucine* esemplaria metamorfosate și juganite au petrunsu în publicu. Adi de totu-su rari literatii, cari se o fi avendu...”

În alt loc față de un citat mai lung din scrierile lui Dimitrie Cantemir, însă relativ la împrejurări cu mult mai vechi, M. observă: „Adevărat, că oamenii în lumea politică, sociale și basericesca de multori se pleca, fora cale și judecata in aintea unoru persoane puse in demnitate; dara in lumea literaria e republica. Aci nu caftanulu principescu; nu raderea perului și dein verfulu capului nece cultivarea lui și pre fâlci și barba; nu mitra nece corona: ce cu totului altele suntu momentele, cari castiga scrietoriului autoritate.... *Deci Cantemiru mulge tiapulu, era d. P. tiene siestariulu*”^{*)}.

Invinuind pe autorul *vechei Metropolii* de predilecțiune față de confesiunea sa, M. nu se sfiește a mărturisi că „fericitul metropolitu dela

^{*)} „Spicuire in istoria basericesca a Romanilor”, de Ioane M. Moldovanu, Blasiu, 1873, p. 78.

Blasiu Sulutiu chiaru asia patimea de acestu morbu, ca și autoriulu vechei metr.” Adaoge apoi că „cene scrie istoria cutarei baserici, nu se uite numai in dasaga cea dein ainte, unde a pusu pecatele contrariiloru sei, ce si in cea dein apoi, unde suntu adunate pecatele aloru sei” (p. 25). Iar despre sine spune cu multă hotărîre și simplitate: „nu amu magulitu nece-una data pre neme, nece voliu maguli cândva; alege-se, ce se va alege. M'am adoperatu a spune adevurul fora cautare in facia, si de aceea mi s'au mai superatu si altii afora de d. P.; dar bunu e Domnulu, le va trece la toti si era va fi pace” (p. 31).

Din rândurile citate mai sus se vede, că Moldovanu ca polemist se infățișează în acelaș mod simplu și natural, care-l caracteriza atât de mult în toate relațiile lui de viață particulară sau publică. Nici prin gând nu-i trecea, să și înalte vre-odată articolele sale polemice pe coturnii erudiției închipuie și pretențioase. Ci în modestul locșor, pe care a reușit să și-l cucerească în republica literelor române, a preferit să rămână înfășurat în haina modestă a unui stil simplu și noduros, dar expresiv și durabil prin tăria sănătoasă a cugetării, care se înveșmânta într'insul.

^{*)} Arhiv. p. 623—624.

Salonic. Apoi parlamentul din Atena s'a întrunit, d. Venizelos și-a expus politica. Camera i-a dat un vot de încredere cu 142 voturi, contra 104 și 13 abțineri, și a doua zi d. Venizelos era înlocuit la cârma guvernului. Și după formarea noului guvern Zaimis, aliații debarcă mereu trupe la Salonic.

Misterul oriental este în toiul său. Nedumerirea este culminantă.

De ce a căzut d. Venizelos după ce a dobândit un vot de încredere la cameră? De ce a venit cabinetul Zaimis de vreme ce aliații debarcă trupe nesupărați pe pământul Greciei? Dacă politica dlui Venizelos era greșită, de ce o urmează actualul guvern? Dacă actualul guvern urmează politica fostului guvern, de ce a căzut d. Venizelos?

Bulgaria mobilizează pentru ca să nu atace pe nimeni, Grecia mobilizează iarăș pentru ca să rămână pacinică. Reprezentanții împătritei înțelegeri părăsesc Bulgaria, dar sunt în cei mai buni termeni cu d. Radoslavoff. În Grecia, d. Venizelos cade fiindcă a permis debarcarea trupelor franceze la Salonic, iar guvernul ce-i urmează primește cu brațele deschise pe Anglo-Francezi.

Cine poate spune, cu deplină convingere, care va fi acțiunea Bulgariei, mâne, și care acțiunea Greciei?...

Acum trei ani peninsula balcanică a dat Europei lecții de eroism pe câmpul de războiu, acum îi dă lecții de meșteșug diplomatic.

Tot Orientul rămâne cutia misterioasă care înflăcărează închipuirile.

Daruri pentru batalionul IV al regimentului 33.

Azi am primit la redacție următoarele contribuiri:

Livia Pleș, Bârzava	3 cor.
Colecta protopopului Ioan Georgia din Boroșineu:	
Vasilie Bălan, preot	30 cor.
Dr. Teodor Burdan, avocat	10 cor.
Ioan Cociuban, preot	6 cor.
Nicolae Balog	2 cor.
Dr. Silviu Pășcutiu, adv.	6 cor.
Ioan Căprariu, învățător	2 cor.
Alexa Popa	2 cor.
Filiala „Victoria”	5 cor.
Iulia Dârlea	2 cor.
Ioan Georgia, protopop	6 cor.
George Căprariu din Șicula	1 cor.
Dna Aufricht Miksa, Arad	5 cor.
Colecta protopopului Dr. Dimitrie Barbu din Chișineu (lista contribuțiilor încă nu ni-a sosit)	28 cor.
La olaltă	108 cor.
In numărul 212	284 cor.
De tot	392 cor.

Rugăm din nou pe cetătorii noștri din comitatul Aradului să ne trimită obolul lor pentru iubiții noștri eroi.

La frontiera Basarabiei și Bucovinei.

O vizită la loc.-colonelul român Popp.

Cu prilejul decorării cu ordinul Leopold a locotenentului colonel Popp, meritosul și faimosul comandant de grupă, a primit vizita președintelui țării din Bucovina conte de Meran, și a renumitului comandant de jandarmerie colonel Fischer. La vizitarea frontului basarabic, la care s'apropiedat cu aceeași ocaziune, a fost invitat și corespondentul d-tră; comandantul Popp, a luat conducerea în persoană.

Am apucat în direcțiunea înălțimei Dolzok la nord de Bojan. Era o după amiază de toamnă radioasă. Pomi de roșietic delicat formau un curcubeu de-asupra Bojanului, soldații bivuacau sub cerul liber, trenuri militare durăiau spre front, bucătăriile ambulante se întorceau dela colajune. De-alungul drumului puncte de sprijin rusești părăsite, tranșee, obstacole de sârmă cu ghimpi, bariere. Peisajul era ușor ondulat; mai departe o perspectivă deschisă spre orizontul albăstrui, se întunecă la spatele unei ferme solitare, dungă de coline, sat.

Poziția noastră este în spre Rarancea. Acolo se află brigada Polonezilor. La spate se întind linii de împreunare acoperite. Intregul formează un sistem de acoperire în corelațiune. Lupta s'a executat în jurul acestor pozițiuni. După începutul ofensivei noastre, aripa extremă se afla la Ludihoretscha. De aci am înaintat cu aripa extremă la Sadagova, apoi la Toporăuți, Csernawka, Dobronowce pe teritoriul rusesc.

La mijocul lunii Iunie roia cavaleria noastră în jurul fortăreței Hotin. Când am ajuns la Czarny Potok, frontul nostru forma o linie dreaptă perpendiculară pe Nistru.

În același timp s'a început ofensiva la Zaleszki, când s'a constatat prin cercetași din cavalerie, că Rușii înaintează până la Stefanowka. A început acțiunea mortierelor grele și inamicul a fost alungat peste Nistru.

Inamicul s'a retras prin Zwiniacze, la Norodena, unde Nistru face o curbă mare. Frontul nostru se întindea spre nord-sud. Cotul Nistrului se afla în raza liniei inamice. În interiorul cotului se afla localitatea Kzyszczatek instalată în formă de fortăreață. Deasupra meterezei uriașe încoronată cu un perete de stâncă de un metru înălțime, de unde se coborau tranșee povârnite.

În față se încordau 18 rânduri de obstacole cu ghimpi; în flanc instalate mitraliere.

Eclararea artileristică era imposibilă, numai acțiunea aviatorilor.

Rușii aveau ordin să mențină poziția cu orice preț. După un foc de artilerie concentrat cu temei, unde au intervenit și tunurile cele mai grele, am smuls Kzyszczetek, am alungat pe inamic la 5 kilometri dincolo de pod și apoi am înaintat spre Okna.

Acțiunea Nistrului a permis Rușilor să ne atace la 3 Aprilie st. n. din trei părți în flanc. Cât de violente au fost luptele ne arată faptul, că ele au urmat cu furie în jurul localității Balabmotowka. Trupele noastre au făcut minuni de vitejie. S'au distins mai ales Croații și țintășii tirolezi, iar la Czervawa legionarii polonezi. O deosebită vitejie a manifestat aci o companie poloneză. Inconjurați în pădure de un întreg batalion rusesc, Polonezii au rupt cercul și au cășunat inamicului mari pierderi. Locotenentul-colonel Popp ne-a povestit episoade în cursul călătoriei.

Dela această albie a văii, peste fermă până la Prut s'a menținut Popp cu 700 oameni în contra unui întreg corp de armată rusesc. Treisprezece oameni s'au pierdut în noaptea neagră. Aci a căzut căpitanul Dittrich, dincolo a fost rănit baronul George Wassilko. De două ori a dat asalt mica ceată de eroi în contra forțelor de zece ori mai mari și a făcut 800 de prizonieri, printre cari un ofițer superior.

La dreapta străluce dumbrava Bojanului în împetșire de toamnă, colo mai menține Rusul căpătâiul extrem al monarhiei. Mai trăiesc în Bojan oameni despărțiți de Austria de luni întregi. Locotenentul colonel Popp ne arată că peste dumbravă plutesc norișori de fum. Drumul într'acolo e periculos: înainte cu câteva zile s'a înapoiat de acolo un automobil ciuruit de gloanțe cu ocupanții morți, și acum se văd la stânga noastră nori alburii de șrapnele. Rușii

pătrund cu șrapnele și granate tranșeele brigădei poloneze. Pădurea este plină de adăpoaste rusești părăsite.

Pretutindeni se vede o activitate febrilă; soldații dau la rindea, taie cu ferestrăul, construiesc în pământ adăpoaste de iarnă; se creiază un sat întreg suteran; multe limbi își lovesc auzul.

Intreaga monarhie este în lagărul meu, glumește Popp. Sunt Polonezi, Ruteni, Români, Unguri: în total sunt reprezentate zece limbi.

Ne-am urcat pe înălțimea 26. „Aci Popp le este neplăcut Rușilor”, — observă colonelul Fischer.

— „Imi dau toate silințele ca să le fiu neplăcut inamicilor”, — răspunde comandantul Popp.

Ca pentru continuarea acestor cuvinte buie din bateria apropiată două focuri de tun — „Salutare de seară”, zice Popp.

„Peste cinci minute se fac cinci ore, când începe dânsul. Inamicul ne rămâne dator cu răspunsul, și astfel izbucnește o canoadă furioasă. Noi tragem focuri, numai când avem o țintă, iar Rușii pentru a ne arăta că mai sunt și ei acolo. Aci imi ajută tinerii legionari, cari se joacă cu inamicul, îl întărită, ca să prăpădească munițiunea.

Imi face bucurie vitejia lor, ei execută faptele cele mai temerare, care li se par întotdeauna jocuri de copii. De curând Rușii au trimis din Boian o scrisoare: „De ce nu ne dați pace, dacă nu încetați, vă ucidem”. Semnați: „Nemuritorii husari din Boian.”

(Sfârșitul în nrul viitor.)

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 13 Octomvrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusesc: Dușmanul a întreprins ieri un atac împotriva pozițiunii noastre ce se găsește la vest de Tarnopol. Dușmanul a asaltat în coloane întregite provăzându-i pe soldații din rândul întâiu numai cu scuturi de apărare. Trupele noastre i-a respins pe Ruși pricinuindu-le mari pierderi. În nordost dealtcum nu a avut loc nici un eveniment mai important.

Pe frontul italian: Focul viu de artilerie îndreptat de dușman împotriva pozițiunilor noastre de pe plătoul Lafraun și Vielgereuth și a unor puncte de razim a frontului din Dolomiți încă n'a încetat. Artileria noastră a alungat cu focul său un batalion de alpini care înainta la sud de Riva, împotriva pozițiunii noastre. Pe frontul litoralului am ocupat în sectorul Iavorcik, o parte dintr'un tranșeu italian. Două atacuri întreprinse împotriva muntelui Mrzli Vrh și cari progresaseră după o violentă preparare artileristică până la obstacolele noastre, le-am respins. În celelalte puncte ale frontului dela Isonzo regulatul foc de artilerie.

Pe frontul sârbesc: Ieri, trupele noastre înaintând din împrejurimea Belgradului spre sudost au ocupat pozițiunile fortificate cu tranșee pe Erinobrdo, Cunak și Strazara. Dușmanul, care, după spusele prizonierilor, avusese ordin să reziste până la cel din urmă om a fugit în disordine spre muntele Avalla și spre regiunea la ost de acest munte. Pierderile dușmanului sunt extraordinar de mari. Artileria noastră grea a avut în reputarea acestui succes, ca la toate faptele de arme similare, o parte glorioasă. Deasemenea favorabil progesează și atacurile aliaților noștri. La cursul inferior al Moravei ei au cucerit pozițiunile întărite cu tranșee pe frontul vestic, nordic și ostic dela Pojeraveț.

Berlin, 14 Octomvrie. — Se comunică dela marele cartier principal:

Pe frontul occidental: În vreme ce monitoarele dușmane au bombardat fără rezultat coasta la Westende, iar artileria dușmană pozițiunile noastre la nord de Ypern, Englezii au început să atace aproape pe întreg frontul dintre Ypern și Loos, acoperiți de nori de fum și de gazuri. Atacul s'a prăbușit deplin, norul de fum mânat îndărăpt s'a lăsat în mai multe locuri în tranșeele dușmane. Englezilor le-a reușit să se instăpănească la nordost și ost de Vermelles numai în o mică parte a tranșeelor noastre înaintate, de unde însă i-am scos iarăș în partea cea mai mare, cu granate de mână. 5 atacuri pe cari dușmanul le-a executat împotriva pozițiunilor noastre la vest de Hulluch, fără întrebuintze nori de fum, dar cu forțe mari, le-am respins cu mari pierderi pentru dușman. La sud de Angres am cu-

PENTRU „ALBUMUL DECO-RAȚILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă).

cerit în cursul contraatacului nostru 2 mitraliere. Cu prilejul curățirii cuiburilor mici, pe cari la dețineau Francezii pe înălțimea ce se ridică la ost de Souchez, au rămas în mâinile noastre 400 prizonieri. În Champagne, Francezii au continuat să atace cu extremă desperare de ambele părți de Tahure. 5 atacuri franceze la sud, iar două la nord de drumul de țară Tahure-Souain, s'au prăbușit cu mari pierderi pentru dușman. Incercările dușmanului de a ne ataca noaptea au fost înăbușite de focul artileriei noastre. Pe înălțimea Combres am aruncat în aer un tranșeu al dușmanului, lung de 120 metri. În Vosgi Francezii au încercat să recâștige pozițiunea care am cucerit-o pe Schratzmaenle în 12 Octomvrie, dar atacurile lor s'au prăbușit în fața obstacolelor noastre.

Pe frontul oriental: Grupul marelui Hindenburg: La vest și sudvest de Illuskt l'am scos pe dușman din o altă nouă pozițiune. Am făcut prizonieri 650 Ruși și am cucerit 3 mitraliere. La vest și sudvest de Dünaburg am respins atacurile Rușilor.

Grupul prințului mareșal Leopold de Bavaria și cel al generalului Linsingen: Nici un eveniment mai nou.

Trupele germane ale generalului conte Bothmer au ocupat la sud de Burkanow, Haiwoglonka și i-a aruncat pe Ruși peste Strypa.

Pe frontul din Balcan: La sud de Belgrad trupele noastre continuă a înainta. Fortificațiile, întărite ca o cetate, de pe frontul vestic, nordic, ostic și sudostic dela Pojarevaț le-am ocupat.

Agencia Havas îndrăznește să afirme că ordinul de zi al generalului Joffre, publicat în comunicatul german din 30 Octomvrie, e o invenție germană. Față cu aceasta constatăm, că mai multe copii originale ale acestui ordin sunt în mâinile Germanilor și numeroși ofițeri și soldați prizonieri, au recunoscut, că au avut cunoștință despre ordin, pe care îl purtau la sine în cople.

Constantinopol, 14 Octomvrie. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul Dardanelor: Artileria noastră a bombardat lângă Buiuk-Pemkli o tabără dușmană și a pricinuit mari pierderi dușmanului. La Ariburnu și Sedilbahr lupte mai slabe de infanterie și artilerie și reciproce svărliri de bombe. În 10 Octomvrie am doborât la ost de El-Aris un aeroplan care făcea recunoașteri. Aeroplanul l'am capturat, iar echipajul l'am făcut prizonier. Dealtminteri nu a avut loc vre-un eveniment mai important.

Berlin, 14 Octomvrie. — Agencia Wolff anunță: Dirigeabilele marinei noastre au atacat în noaptea spre 14 Octomvrie Londra și în împrejurimea orașului importante stabilimente, precum și dela Ipwlich. Executând mai multe atacuri am aruncat în belșug bombe incendiatoare și explozive asupra London-City, a corurilor dela Londra, asupra viaductului de apă dela Hampton lângă Londra și asupra localității Woolwich. Am observat în fiecare loc puternice explozii și incendii mari. Cu tot focul deschis împotriva lor, începând în parte încă dela țarm, dirigeabilele s'au întors neatînse.

Războiul european.

Proclamația regelui bulgar.

Sofia. — Agencia telegrafică bulgară anunță: Regele a adresat un manifest către popor și armată provocându-l să aperse pământul țării batjocorit de un vecin perfid și să-l elibereze pe frații cari lăncezesc sub jugul sârbesc. Manifestul arată străduințele regelui și guvernului pentru menținerea păcii, cari aveau de scop realizarea idealului bulgar prin neutralitate și recunoaștere de către ambele partide beligerante a nedreptății ce s'a făcut Bulgarilor. Aceasta nedreptate i s'a făcut Bulgariei prin împărțirea Macedoniei, deși partea cea mai mare a Macedoniei ar trebui să aparțină Bulgariei în baza recunoașterii atât din partea puterilor înțelegerii cât și a puterilor centrale.

Manifestul se termină: *li vom ataca pe Sârbi deodată cu vitezele armate ale puterilor centrale.*

Dania rămâne neutrală.

Copenhaga. — Fostul ministru Neergarth, un conducător al partidelor din stânga în folke-thing a declarat, cu prilejul celei dintâi cetiri a legii financiare, că *ținta tuturor Danezilor e menținerea unei neutralități imparțiale.* Consideră de oameni falși și păgubitori pe aceia cari lucră contra guvernului. Nu există în cele două camere un singur membru, care ar crede acestora. Neergarth crede și sperează totodată, că

Daniei îi va reuși să-și mențină pacea și pe mai departe. Lucrul principal e — a terminat fostul ministru — că atât acum cât și în viitor să fim un suflet, ca astfel divergențele politice să nu distrugă înțelegerea între noi.

Schimbarea relațiilor greco-bulgare?

Berna. — În anumite cercuri se vorbește despre întorsătura ce a survenit în relațiile greco-bulgare. Astfel „*Nea Himeră*” anunță că ar fi aflat din sursă diplomatică, că Bulgaria, având în vedere situația nouă creată în Balcani, s'a exprimat că *e aplecată să-și schimbe în mod radical relațiile sale cu Grecia.* Țarul Ferdinand e dispus să recunoască oficial Macedonia de est ca teritor *elen și ar ceda bucuross linia Monastir-Gewgheli-Doiran, Greciei.* Iar Grecia la timpul său ar lăsa Bulgariei *mână liberă* întru realizarea *planurilor ei.*

Din aceeaș sursă se anunță că pentru a delătura cu totul indispoziția, guvernul *otoman* e dispus a recunoaște Greciei *anexiunea insulelor ocupate în războiul balcanic.*

Trecerea Rușilor prin Dobrogea.

Lugano. — Ziarului „*Corriere della Sera*” i se telegrafiază din București: *Se desminte știrea, că guvernul rus ar fi cerut guvernului român să i se permită să treacă trupe prin Dobrogea.*

Dimisia lui Delcassé în camera franceză.

Paris. — Agencia Havas anunță: În ședința de azi (Joi) a camerei franceze, președintele Deschanel a cetit interpelațiunile deputaliilor *Painlevé, Legnes și Pedoyd,* președinți ai comisiunilor de externe, de războiu și de marină, în chestia demisiei lui Delcassé.

Primul ministru *Viviani* a declarat că Delcassé, încă cu câteva zile înainte de întoarcerea sa din Londra a *reînviat* în scris cererea pentru dimisiune, fiind bolnav. Nime nu mă poate constrânge — a continuat *Viviani* — să citeșc aci această scrisoare. Intre ministrul de externe și colegii săi n'au existat divergențe de păreri. Alțeva n'am de spus.

Deputatul *Painlevé* a stăruit ca să se dea lămuriri mai largi, că *oare au existat sau nu divergențe de păreri între guvern și Delcassé.* Ii mai întreabă pe guvern și despre condițiunile expediției la Salonic și de ce guvernul nu a lucrat imediat, iar *oare hotărîrea decisivă a Bulgariei și neutralitatea României și Greciei n'a fost o surprindere pentru guvern.* Aceste întrebări sunt necesare — a spus oratorul — ori cât ar fi de penibile.

A mai vorbit deputatul regalist *Delahaye* care a declarat că Franța e amenințată singur de două pericole: *Birușta Germanilor și discordia în politica internă.*

După o discuție mai lungă camera a votat guvernului *încredere cu 327 voturi pro și 9 contra.*

Bulgaria a declarat oficios războiu Serbiei?

București. — Ziarele unguerești află din *București:* D. *Radeff,* ministrul Bulgariei din București, s'a prezintat dlui *I. Brătianu,* prim-ministru și dlui *Em. Porumbaru,* ministru de externe, notificând că *Bulgaria a declarat războiu Serbiei.* Totodată d. *Radeff* a spus că este autorizat să declare în numele guvernului său că *Bulgaria va observa o atitudine amicală față de România.*

Trimiși speciali la București și Atena.

Copenhaga. — Ziarul rus „*Rieci*” din Petrograd anunță:

La inițiativa ministrului de externe rus guvernalele împătritei înțelegeri au hotărît să trimită misiuni diplomatice speciale la Curțile dela București și Atena.

Atac general la Dardanele.

Petrograd. — Generalul d'Amade a avut mai multe întrevederi cu ministrul de marină rus, în care s'a discutat *noua acțiune pe care o vor întreprinde aliații pentru forțarea Dardanelor.*

S'a hotărît ca *atacul general să se dea simultan și cu toate forțele.* Flota rusă va lua în întregime parte la această acțiune atacând Bos-

forul în timp ce aliații vor ataca armata turcă din Gallipoli și pe mare forturile din interiorul strâmtorilor.

D. C. C. Arion despre politica externă a României.

București. — În discursul său ținut la Clubul conservator, d. C. C. Arion a spus:

— *Dacă în politica internă putem critica guvernul: în politica externă șeful nostru a spus-o și eu o repet: Nu sunt decât Români.*

D. Brătianu are acum în mâni steagul României. În fața străinilor totî trebuie să ne strângem în jurul steagului României. Aceasta este datoria supremă.

Va veni momentul cel mare și atunci, dlor, pe noi, pe cari ne-au divizat atât de mult vorbele, ne va uni acțiunea”.

Pressa conservatoare română și actuala situație în Balcani.

București. — Situațiunea devine foarte serioasă în Balcani și de sigur trebuie s'o urmărim cu atențiune, pentru ca să fim în măsură să ne apărăm, în tot momentul, cu succes interesele noastre. Noi trebuie să ținem seama atât de pozițiunea noastră geografică, cât și de pozițiunea armatelor statelor cari ne înconjoară. O greșală în situația de azi ar fi primejdioasă nu numai pentru realizarea idealului nostru, dar pentru însăș existența regatului.

Războiul acesta ne dovedește, prin condițiunile în cari este purtat, că nici o considerație de dreptate, de legalitate, de echitate, nu este respectată când interesele beligeranților se isbesc de dânsa. („*Înainte*”).

Italianii în Balcan.

Berlin. — La Copenhaga a sosit din Salonic știrea, că acolo petrece un înalt ofițer din statul major italian care are dese conferințe cu generalul Hamilton. Fără îndoială e vorba de debarcarea trupelor italiene la Salonic, ceace se știe la Atena și cercurile competente grecești spun că guvernul grecesc se va opune debarcării trupelor italiene din portul dela Salonic.

Berlin. — „*Stampa*” scrie că regele italian, prim-ministrul Salandra și Cadorna au cumpănit temeinic participarea trupelor italiene în acțiunea din Balcani. Guvernul italian e conștuit de seriozitatea situațiunei.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 15 Octomvrie 1915.

Modă nouă de a purta cercei.

Războiul european n'a influențat cât de puțin bizarul spirit de invenție al americanelor.

De altcum poate că, neutralitatea Americii a contribuit foarte mult ca în anumite cercuri, cari se ocupă cu fabricarea de munițiuni, să se îmbogățească în chip ne mai pomenit, fără ca ele să fie atinse de urmările acestui războiu. În tot cazul se pare că americanele au acum atâtea juvaerice, de nu mai știu unde să le poarte. Acele părți ale corpului, cari erau decorate cu tot felul de diademe, cari sub acest decor căpătau o strălucire feerică, par a fi prea înguste pentru noile feluri de împodobire a sexului frumos, care vrea să poarte și mai multe juvaerice. Până acum erau vrednice de acest decor numai mâinile, urechile și gâtul, abstrăgând de costum. Pe degetele mânilor se purtau până acum numai inele în cele mai diferite forme și împodobite cu pietri scilpitoare. O artiștă americană n'a fost multumită că putea să-și însire pe degete cele mai splendide inele, ci perfecționând sistemul de împodobire, fixând cu mici lanțuri de aur pe dosul mâinii un türkis enorm încadrat cu diamante. Apoi la degetul cel mare poartă un inel și la sutebraț două brățări, cari fac din această mână care după ilustrațiuni nici nu pare a fi frumoasă, cea mai minunată mână, în tot cazul cea mai scumpă.

Enormul türkis nu e însă singura decorație rară a acestei mâni. Artiștă americană, nu vrea însă să strălucească numai la mână, ci cu tot ce se ține de ea și astfel a ajuns la curioasa idee să fixeze de vârful unghiilor, diamante în formă de inel. Se pare că această mână decorată până la vârful unghiilor, la toate mișcările ei strălucește fermecător și fascinator. Aceste inele le poartă deocamdată numai pe scenă, căci în viața de toate zile, chiar și dama cea mai de elită face unele mișcări pentru cari inelele ar fi o piedecă penibilă.

Decorat. Ni se scrie din Viena: D. preot militar gr. or. român din Viena, părintele **Raica** a fost decorat. În 19 Sept. a fost în **ordin special de zi** laudat, exprimându-i-se cea mai înaltă recunoștință și mulțumire pentru serviciile conștiințioase și foarte zeloase prestate ca preot militar. Sfinției sale i s'a imanuat laudatoriu, („Alerhöchste belobende Anerkennung”) și a fost înaintat spre decorare. Colonia română din Viena, în sinul căreia părintele Raica se bucură de bună reputație și deosebită dragoste a fost nespuse de plăcut atinsă de vestea decorării atât de bine meritată a părintelui Raica. — (Cor.)

Noul deputat al cercului Năsăud. Ni se anunță, că d. **Ioan Gheție**, directorul liceului superior din Năsăud, în lipsă de contracandidat, a fost declarat deputat, *cu program guvernamental*, al cercului electoral Năsăud, în locul decedatului deputat guvernamental **Ion Ciocan**.

Când se va întruni camera ungară? Aflăm din Budapesta: *Camera ungară se va întruni în a doua jumătate a lui Noemvrie.*

INSTIINTARE PENTRU CEI CARI VREAU SĂ TRIMITĂ BAN: PRISONIERILOR DIN RUSIA, ITALIA SI SERBIA. Suntem rugați să anunțăm în coloanele ziarului nostru, **că prin mijlocirea fruntașului nostru înstituit „Victoria”** din Arad se poate trimite bani prizonierilor noștri aflați în Rusia, Italia și Serbia. Deci toți aceia cari se adresează în acest senz institutului „Victoria”, să scrie legibil și cu litere latine adresa exactă a prizonierului. Să se știe, însă, că pentru trimitere nu se primesc sume mai mici de 50 coroane.

In amintirea iubiților răposați. Nemângăiatul soț **Ioan Tanco**, mehanic și copiii săi minori **Aurelia și Gheorghită**, întru veșnica odihnă a sufletului soției respective a mamei lor **Ana tacno n. Bălteanu**, mutată prea curând în locașurile celor drepti, dăruiesc 8 cor., din cari 4 cor. la fondul „Azilului-orfelinat”, al „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu”, pentru adăpostirea orfanilor și a bătrânilor noștri scăpați, iar 4 cor., la fondul episcopului **Nicolae Popea** pentru masa învățăceilor meseriași, al Reuniunii sodalilor sibieni. Pentru jertfă, aduce calde mulțumite, în numele Reuniunilor amintite, **presidentul lor Victor Tordășianu**.

Coroane eterne. Conferențiarul cooperativ al „Asociațiunii, d. **Nicolae Iancu**, inspectorul federației „Infrățirea” din Sibiu, în loc de cunună peritoare pe cosciugul nepotului său **Ionel Fara**, fiul parohului **Nicolae Fara** dn **Ludoșul mare**, a binevoit a dăruia 10 cor., din cari 5 cor. la fondul „Azilului-orfelinat” al „Reuniunii române de înmormântare din Sibiu” pentru adăpostirea orfanilor și a bătrânilor noștri scăpați, iar 5 cor. la „Legatul Dr. **Ioan Borcia** pentru ajutorarea copiilor săraci din **Săliște**, aplicați la meserii”, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu”. Pentru prinos exprimă sincere mulțumite, în numele Reuniunilor amintite, **presidentul lor Victor Tordășianu**.

Poetul Victor Eftimiu ca artist dramatic. Poetul **Victor Eftimiu** care a învățat să joace pe atâtea actori și în piesele cărui au jucat atâtea sute de actori, a hotărît și el să joace teatru în urma insistențelor unui harnic impresariu. Inconjurat de o trupă de elită autorul nostru de frunte, va face un mare turneu în toată România, jucând rolul principal din tragedia sa „Akim” pe care o socotește cea mai bună dintre lucrările sale. Se prevede un mare succes acestui turneu.

Illustrate — cu soldații noștri. Primim următoarele rânduri dela o româncă bucureșteană și le publicăm cu multă plăcere, ele exprimând o frumoasă și foarte justă dorință:

„*Inainte de a pleca din Sibiu, unde am petrecut cătva timp, spre București am voit să cumpăr mai multe illustrate cu vederi de ale soldaților noștri așa de eroi. Nu am găsit însă nimic. Cred că e de datorința fruntașilor de acolo să se îngrijească de tipărirea a cât mai multe illustrate în cari să-i vedem pe soldații noștri români în tranșee, lângă focul din tabără, la masă, la joc, apoi pe vitejii decorați de împăratul lor și al Germaniei, eroii morți pentru patrie, împărat și neamul lor, precum și icoane despre cetăți luate de ei. — Cu distinsă stimă: Ana Victor Lazăr.*”

O rectificare — întârziată. Posta de ieri, Joi, ne aduce următoarele rânduri din partea dlui avocat **Dr. V. Pahone** din Bistrița, cu rugarea să le dăm loc în ziar:

Onorată redacțiune!

La notița apărută în coloanele prețuitului dvoastre ziar am de observat, că eu nu sunt și nu am fost candidat pentru cercul electoral al Năsăudului. Ceea ce s'a făcut referitor la puținătatea mea, voiu da în public la timp potrivit. Se va vedea că cu ce fel de program am putut să pășesc și cred că toată lumea românească va fi îndestulată cu ținuta mea.

Rugându-vă ca să binevoiți a da loc acestei observări tot în coloanele prețuitului dvoastre ziar, am rămas cu distinsă stimă: **Dr. V. Pahone**, avocat, președ. fondurilor grănițerești năsăudene.

Impăratul Germaniei a depus o coroană pe mormântul regelui Carol. Aflăm din București, că d. **Busche**, ministrul Germaniei a fost însoțit de atașatul militar, locotenentul colonel **Bronsart von Shellendorf** la Curtea de Argeș, unde din însărcinarea împăratului Germaniei a depus în numele împăratului o coroană pe mormântul răposatului întru fericire rege Carol.

Moartea principelui Wladimir Mihail Ghica. Se anunță din București: În noaptea de Sâmbătă spre Duminecă, a încetat din viață în castelul dela Ciocănești (Ilfov) principele **Wladimir Mihail Ghica**, fiul marelui ban **Mihail Ghica**, nepotul lui **Vodă Alexandru Ghica**. Principele **Wladimir Mihail Ghica**, a murit în vârstă de 85 de ani. Defunctul a făcut parte din figurile mari ale boerimei noastre. Cu dânsul a dispărut o figură foarte cunoscută, a trecutului nostru. Principele **Wladimir Mihail Ghica**, sub domnia unchiului său **Vodă Alexandru Ghica**, a luat parte la toate evenimentele mari din acea vreme, petrecute în țară. Defunctul a fost unul din devotații partidului conservator, pe care l'a reprezentat în diferite rânduri, ca ales al județului Ilfov. Trupul neînsuflețit al principelui **Wladimir Mihail Ghica**, a fost adus în capitală și a fost înmormântat în cavoul familiei Ghica.

Cafea ieftină!!!

Firma noastră de import **F. A. Degan** în **Flume** (Postafiock nr. 163.) ne avizează că a primit un transport mare de cafea, deci o vinde cu prețuri tare reduse. Scrieți românește!

No. 1	Cafea Santos, aleasă și frumoasă	1 kgr.	4.60 cor.
„ 10	„ Cuba fină, frumoasă	1 kgr.	4.80 „
„ 14	„ Cuba cea mai fină	1 kgr.	5.20 „
„ 15	„ Cuba mărgelale aleasă	1 kgr.	5.20 „
„ 16	„ Cuba specialitate	1 kgr.	5.60 „
„ 24	„ Ceylon fină	1 kgr.	5.40 „
„ 21	„ Iava aurie	1 kgr.	5.20 „
„ 106	„ „Victoria” cea mai fină	mixtură 1 kgr.	5.60 „

5 kgr. se trimite cu poșta francat și vămuit *prin rambursă*.

ECONOMIE.

Tesaurul public al României. Incasările tezaurului public al României la sfârșitul luni August v. au fost de 50,793.000 lei, cu un spor de 1 mil. 052.000 lei față de încasările luni corespunzătoare a anului trecut. Din suma încasată, 6,697.000 lei, revine exercițiului 1914—1915 iar lei 44,095.000 exercițiului în curs 1915—916. Dela 1 Aprilie până la 31 August 1915, încasările statului pe seama exercițiului 1915—1916 au fost de 171,155.000 cu un spor de 15 milioane față de încasările realizate în epoca corespunzătoare a anului trecut.

Pentru exercițiul 1914—915, și dela 1 Aprilie 1914 până la 31 August 1915, adică pe timp de 17 luni ale exercițiului, — se știe că exercițiul are 18 luni, — încasările au fost de 535,017.000 lei, cu un minus de 41 milioane și jumătate față de încasările efectuate dela 1 Aprilie 1913 până la 31 August 1914.

In aceeaș perioadă de 17 luni, a exerci-

țiului 1914—915, plățile făcute din tezaurul public au fost de 515 mil. 420.000 lei. Excedentul încasărilor față de plăți, a fost de 19,597.000 lei.

Ultima oră.

250 MII RUȘI GATA DE A ATACA BULGARIA.

Niș. — În regiunile Odesei s'au pregătit 250,000 de soldați să lupte contra Bulgariei în cazul când aceasta va ataca Serbia.

Trupele rusești vor fi aduse pe Dunăre și vor ataca malul bulgar al fluviului.

TRUPE ITALIENE IN DARDANELE.

Atena. — „Le Messenger d'Athene” primește știrea că Italia a trimis trupe pentru a lua parte la luptele din Dardanele.

ALȚI 20 MII ANGLO-FRANCEZI LA SALONIC.

Sofia. — *Debarcările de trupe continuă la Salonic. Alți 20 mii Anglo-Francezi au debarcat ieri în portul grec. Până acuma nici un soldat al aliaților n'a părăsit Salonicul.*

QUDRUPLA ȘI BALCANII. — PĂSIRE ENERGICĂ FAȚĂ DE BULGARI.

Roma. — Intr'un articol de fond, „Tribuna” spune că chestia balcanică ar trebui să deschidă ochii aliaților și se exprimă cu vivacitate în ce privește Bulgaria și regele ei, cel mai mult responsabil de o conduită care ar fi meritat severele cuvinte ale lui lord Cromer.

„Tribuna” îndeamnă Quadrupla să lucreze repede lăsându-se de orice considerațiuni nefolositoare procedând pe orice cale și fără zăbavă, așa cum impune nevoile luptei.

Londra. — *Ag. Reuter.* — Impătrita înțelegere a convenit să păsească cu forțe mari și în mod energic față de Bulgaria. La Salonic au fost debarcați până acum 100 mii oameni. „Daily Mail” află din Salonic: Primul regiment francez african a plecat ieri cu trenul în interiorul Serbiei.

RĂSPUNSUL GRECIEI LA SOLICITAREA SERBIEI.

Budapesta. — *Ziarele maghiare află din Atena: „Republique” este informat, că la cererea Serbiei care solicită ajutorul Greciei, aceasta a răspuns că guvernul elen nu vede caz de războiu pentru Grecia, întrucât convențiunea greco-sârbă este valabilă exclusiv în cazul unui războiu balcanic, iar în prezent Bulgaria atacă Serbia laolaltă cu puterile centrale. Procedul Bulgariei constituie numai un episod al războiului mondial, ceea ce nu înseamnă războiu balcanic. Rămânând neutrală Grecia își poate apăra mult mai intensiv interesele vitale.*

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Ioan Costa, Cociuba. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Decemvrie a. c.

Berta Dima, Deva. Am primit 5 cor. în abonament până la 31 Decemvrie a. c.

ANUNT

La subsemnata societate află aplicare imediată

Un comis (călă) și un ucenic.

Condițiuni favorabile.

„Consum” societate comercială pe acții.

(Co 2528—3)

Blaj (Balázsfalva)

Lista manualelor școlare

pe anul 1915/1916 pentru școlile populare aprobate de ministerul cultelor și super. bis. precum și recvizitelor școlare.

De vânzare la Librăria Concordia, Arad str. Deák-Ferenc 20.

Nicolae Crișmariu: Istorie biblice ed. IV.	0.45
N. Crișmariu: Istorie bisericești ed. II.	0.40
Nicolae Crișmariu: Catechism ed. II.	0.40
Petru Barbu: Istorie religioase morale I-a Carte de religiune	0.30
Petru Barbu: Istorie biblice II-a Carte de religiune ed. XIII. 1913	0.30
Petru Barbu: Istorie Bisericești III-a Carte de religiune ed. IX. 1914	0.30
Petru Barbu: Catechism IV a Carte de religiune ed. IV. 1914	0.40
Petru Popa: Istorie biblice ed. II.	0.45
Traian Vătan: Istorie biblice pentru ucenici ed. III.	0.30
Traian Vătan: Din liturgia bisericii ortodoxe	0.70
David Voniga: Micul catechism ed. I.	0.24
„Istorie biblice ed. II.	0.50
Silviu Bichicean: Rugăciuni	0.10
Rugăciunile școlare și cântări bisericești pentru școlile populare rom.	0.50
Iosif Moldovan și soții: Abcedar român ed. X. Nr. aprob. min. 21416/1914 VI. c.	0.40
Iosif Moldovan: A doua carte de cetire ed. VII. Nr. 136812/1912	0.40
Iosif Moldovan: A treia carte de cetire ed. V. Nr. 21417/1914 VI. c.	0.60
Iosif Moldovan: A patra carte de cetire ed. III. Nr. 52389/1914	0.60
Iosif Moldovan: Carte de cetire pentru cl. V. și VI. ed. II. 103233/1910	1.00
Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. I. ed. IV. Nr. min. 105836/1914	0.50
I. Groșorean și I. Moldovan: Limba maghiară p. II. ed. I. Nr. min. 105836/1908	0.50
I. Groșorean: Gramatica română ed. III.	0.50
Iuliu Vuia: Abcedar rom. metoda Gabel ed. VII.	0.40
Iuliu Vuia: Abcedar ilustrat ediția X. Nr. 15270/1912	0.40
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. II. ed. VI. Nr. 104220/1912	0.40
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. III. ed. VII. Nr. 131332/1912	0.50
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. IV. ed. VII. apr. minist. Nr. 127381/1912	0.60
Iuliu Vuia: Carte de cetire rom. pentru cl. V. și VI. ed. IV. apr. minist. 100967/1912	1.20
Iuliu Vuia: Curs practic de limba română ed. IX. Nr. 76642/1913	0.60
Iuliu Vuia: Instrucțiunea metodei sunetelor vii a lui I. Gabel	0.80
Iuliu Vuia: Carte de învățătură pentru școlile de repetițiune economică, ultimii ani ai școlii populare	1.50
I. Vancu: Exerciții intuitive	0.50
Iuliu Vuia: Curs practic de I. maghiară partea I. ediția X. Nr. aprobări minist. 127380 1912	0.50
Iuliu Vuia: Curs practic de limba maghiară partea II. ediția VIII. Nr. aprob. minist. 127380/1912	0.50
Szabó-Dirlea: Curs practic I. magh. partea I. ed. I. aprob. min. Nr. 99941/1909	0.50
Szabó-Dirlea: Curs practic de limba magh. partea II. ed. I. apr. min. Nr. 99941/1909	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică pt. cl. II-IV ed. IX aprob. min. 74731/1914	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică și geometrie ed. V. pentru cl. 5-6 îndreptată Nr. 104755/1913	0.60
R. Vuia: Elemente de geografie și constituție pentru cl. III-IV. ediția VIII. Nr. 97819/1912	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic pentru istoria Ungariei ed. I. Nr. 128134/1913	0.50
R. Vuia: Curs practic din istoria naturală ed. II. apr. min. Nr. 104754/1913	0.60
Iuliu Vuia: Curs practic de economia rațională ed. II. apr. min. Nr. 10498/1912	0.60

Iuliu Vuia: Curs practic de fizică și chimie ed. V. apr. min. Nr. 108725/1913	0.50
T. Popovici: Carte de cântece partea I. și II.	1.60
Petru Hădan: Abcedar „Soarele” pentru copii începători și adulți analfabeți după metoda imitațiunii	0.50
Petru Hădan: Căluza la folosirea abcedarului „Soarele”	0.50
Literile mobile	2.50
Tabliță la abcedar	0.20
Tabele de cetire românești la abcedarul lui Iosif Moldovan și soții	6.—
Aviz școlar. — Iskolaí értésítő	0.30
Caete (I bele, scrisori) pentru caligrafia rom., maghiară sau pentru dictando și comput à 8 foi 100 bucăți	1.60
Caete pentru desemn punctate și cu modele Nr. 1, 2, 3, 4 și 5 bucata à	0.08
Ceruze (creioane) de calitate extrafină duzina (12 bucăți) à 18, 24, 36, 40, 60 fileri și	1.10
Ceruze colorate (Pastel) cutia à — 10 și Condeie (penițe de aluminiu în cutii à 1 gross (144 bucăți) à 1.—, 1.60, 1.80.	2.40
Cerneală neagră sau antracen, fabrica cea mai cea mai bună, litru în borcan de pământ	2.40
Tablițe de piatră în rame de lemn I-a calitate, duzina (12 buc.) Nr. 2 cor. 3.90, Nr. 3 cor.	5.—
Gumă de șters, duzina (12 buc.) à 30, 50,	0.80
Tocuri (coade, cotoare) pentru condeie, duzina (12 buc.) à 16, 20, 50 fil. II	1.20
Propise (corecte de examen 100 bucăți	1.30
Anuar școlar (Évkönyv) pentru 80 elevi Cor. 6.—, 120 elevi Cor. 7.—, 160 elevi	8.—

Cărți literare, populare, de rugăciuni etc.

Cantorul bisericesc sau cuprinsul Vecerniei, Utreniei și Liturghiei pe opt glasuri împreună cu rânduiala serviciului tuturor săbătorilor de peste întreg anul și a tipicului bisericesc. Aranjat de învățătorul George Bujigan. Prețul broșat Cor. 10. — Legat în pânză Cor. 12. — În piele.	14.—
Mic Acaftist întru Mărirea lui Dumnezeu. Carte de rugăciuni pentru tot creștinul intristat și năcăjit Legată în negru aurit (13 X 9 cm.) 70 fil. și	1.—
Acaftistul Preasfintel Născătoare de D-zeu și alte rugăciuni. Legat Cor. 1.20 și 1.60. În pânză, aurit 1.75. În piele roșie 3.20. În piele neagră 3.80 și 5.20. În piele brună	5.20
Patima și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos Legată.	2.—
Laudă lui Dumnezeu. Carte de rugăciuni pentru credincioșii de religiunea ortodoxă română. Legată în negru, aurită (11½ cm. X 8 cm.)	1.—
Noul testament al mântuitorului nostru Isus Hristos. Legat	0.50
Noul testament și Psalmii. Legat	0.70
Mântuirea sufletului. Carte de rugăciuni Legată	0.80
Carte de rugăciuni pentru tinerețea evlavioasă. de un prieten al copiilor Legată	0.44
Icoana sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericești. Legată simplu 1 cor. în pânză	1.60
Carte de rugăciuni și cântări cu un adaus de cuvinte mângâietoare și îndemnuri morale scoase din Sf. Scriptură. Legată	0.80
Carte de rugăciuni pentru foiosul și mângâierea fiecărui creștin. Intocmită de Iero. diaconul Damaschin din Sfânta Mănăstire Sinaia 2.50. Legată în piele	5.—
Manual de cântări bisericești sau Octoihul mic. Legat Cor. 1.60, 2.— în piele	3.20
Culegere de cântări bisericești. Legată	0.30
Epistolia D-lui Nostru Isus Hristos Legată à 20 și	0.30

Păscălie sau carte de zodii așezată pe 7 planete. Ediția a patra corectată și învâțată cu privire la mai multe cerințe	2.—
Inimioara adevă floarea poeziei naționale	0.60
Legende, balade și poezii	0.32
A. Cotruș. „Sărbătoarea Morții” (1914-1915) Versuri	1.50
Al. Ciura. „În războiu” Schițe	1.—
Becescu Gh.—Silvan. „În fața morții” Nuvele	1.50
Benardin de Saint-Pierre „Paul și Virginia” „Coliba indiană”	1.—
N. Pora. „Între viață și moarte” Nuvele	2.—
Ioan Russu-Șirianu „Schițe și nuvele” inedite	1.50
A. Maior „Făt frumos” Poem dramatic în acte	2.—
Guy de Maupassant „Înima noastră” Roman	2.—
N. Zaharia „Sentimente-Pasiuni” (Patriotismul. Bunătatea. Răutatea. Măștișozitatea. Amiciția. Disprețul. Afinitatea sufletească. Resemnarea. Lașitatea. Timiditatea. Sinceritatea. Gelozia) 2 Cor. ed. de lux	2.50
I. C. Apostol „Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română”	0.60
Dr. B. Basiota, medic „Despre lungoare” (Febra tifoidă, Tiphus abdominalis)	0.20
Dr. B. Basiota, medic „Anemia” (Lipsa de sânge) o consultație medicală	0.30
Doctorul de casă sau Dicționarul Sănătății. Împrodat cu 315 chipuri și peste 800 pagini de Doctorul Vasile Biacu. Prețul	15.—
Aurel C. Popovici. „Naționalism sau democrație”. O critică a civilizațiunii moderne	2.—
N. Iorga. „Cugetări”	2.50
„Sate și preoți din Ardeal”	2.50
„Viața femeilor în trecutul românesc”	1.75
Em Grigorowitza. „Chipuri și graiuri din Bucovina”	2.50
N. N. Beldiceanu. „Chipuri dela Mahala”	1.50
Radu Baltag „Feciorul”	1.50
M. Sadoveanu. „Amintiri ale Căpraruului Gheorghita”	2.—
M. Sadoveanu. „O istorie de demult”	2.—
M. Sadoveanu. „Apa morților” Roman	2.—
„Bordcenii și alte povestiri”	2.—
Ecaterina Pitiș. „Poezii”	1.50
S. Mehedinți. „Către noua generație”	1.50
Emilia Tailler. „Din tainele simțirii. Nuvele și schițe”	1.50
I. Slavici. „Povești”	1.50
Al. I. Odobescu. „Opere complete” în 3 volume. Prețul unui volum	1.50
C. Negruzzi. „Opere complete” Vol. I. Proză	1.50
C. Negruzzi. „Opere complete” Vol. II. Poezii	1.50
C. Negruzzi. „Opere complete” Vol. III. Teatru	1.50
C. Negri. Versuri, proză, scrisori. Cu un studiu asupra vicții și scrierilor sale de E. Gârleanu	1.50
N. Nicolescu. C. Stamati, V. Cârlova Bibliotecă scriitorilor români	1.50
Henry Murger „Viața de Boem”	2.—
Guy de Maupassant. „Povestiri alese” Traducere de M. Sadoveanu	2.—
Tereza Stratilescu. Educația fizică, intelectuală și morală. Consfătuiri cu mamele și educatoarele fetelor de școlile secundare	2.—
Marian-Simionescu-Rimniceanu. Propile: artistice. Articole, teoretice și dăvi de seamă	2.—
George Panu. Amintiri dela „Junimea” din Iași volumul I. Cor. 2 — volumul II.	3.—
Silvestru Moldovan „Ardealul” I. Ținuturile de pe Olt	1.80
Silvestru Moldovan. „Ardealul” II. Ținuturile de pe Murăș	— 90
G. I. Brăileanu. Spiritul critic în Cultura românească	2.—
Victor Eftimiu. „Îșiră-te Mărgărite” Poem feeric în două părți (4. acte)	2.—
A. Deesușanu, profesor universitar. Istoria limbii și literaturii române. Ed. II-a	4.50
Zaharie Bârsan. Impresii de teatru din Ardeal	1.50

Pentru porto să se adauge de fiecare carte 10-20-30 fil., însă pentru cărțile trimise în chipul acesta (sub bandă +) librăria nu la asupra sa nici o răspundere numai dacă se adaugă încă 25 fil. pentru recomandare. Cărți de peste 1 kgr. se trimit ca pachete postale. Pentru astfel de pachet să se trimită suma de 80 fil. și cărțile se vor trimite franco.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocațiale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșe dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri
moderate :**